

Yashil

IQTISODIYOT TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 8

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'satish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 872 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 7-avgustda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinnbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbanov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi

Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vaziri

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinnbosari

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati

Axmedov Sayfullo Normatovich, i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., Navoiy davlat pedagogika instituti rektori

Siddiqova Sadoqat G'afforovna, p.f.f.d., (PhD), Buxoro muhandislik-texnologiya instituti rektori

Xudoqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU Hududiy ta'lif muassasalari va markazlar bo'yicha prorektor v.b.

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TDIUpfessori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d., TSUE professori

Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokururaturasi boshqarma boshlig'i o'rinnbosari

Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokururaturasi IJQKD boshlig'i

Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori

Musayeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori

Cham Tat Huei, (PhD) USCI universiteti professori, Malayziya

Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d.,(PhD) "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinnbosari

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d.,(PhD) TAQU katta o'qituvchisi

Djudi Smetana, p.f.n., Pitsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH

Krissi Lyuis, p.f.n., Pitsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH

Ali Konak (Али Күнак), i.f.d., prof., Karabuk universiteti dosenti, Turkiya

Glazova Marina Viktorovna, i.f.n., "LUKOIL-Energoservis" Kompaniyasi iqtisodchisi, Moskva.

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., (PhD) TDIU dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Editorial board:

Salimov Oqil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjaevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Rae Kwon Chung, honorary professor of TSUE, Nobel laureate, South Korea,
Osman Mesten, member of the Turkish Parliament, head of the Turkey-Uzbekistan Friendship Society
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, DSc, Prof., Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan
Buzrukhanov Sarvarkhan Munavvarhanovich, DSc, Deputy Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, DSc, Prof., Deputy of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan
Akhmedov Sayfullo Normatovich CSc, Prof., Rector of Academy of Labor and Social Relations
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, DSc, Prof., TSUE Vice-Rector for Scientific Affairs and Innovation
Kalonov Mukhiddin Bakhritdinovich, DSc, Prof., Rector of the Navoi State Pedagogical Institute
Siddikova Sadokat Ghaforovna, PhD, Rector of the Bukhara Institute of Engineering and Technology
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, DSc, Prof., acting Vice-rector for regional educational institutions and centers of TSUE
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, DSc, Prof., of TSUE
Samadov Askarjon Nishonovich, CSc, Prof., of TSUE
Slizovsky Dimitriy Yegorovich, DSc, Prof., of the People's Friendship University of Russia
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, DSc, Prof., Rector of International "Nordic" University
Akhmedov Ikrom Akramovich, DSc, Prof., of TSUE
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja ugli, DSc, Prof., of TSUE
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of the DGPO of the Republic of Uzbekistan
Ochilov Farkhad, Head of the DCECGPO of the Republic of Uzbekistan
Eshtayev Alisher Abduganievich, DSc, Prof., of TSUE
Shoira Azimovna Musaeva, professor of SamDu IS Institute
Cham Tat Huei, PhD, professor at USCI University, Malaysia
Akhmedov Javokhir Jamolovich, PhD, deputy of executive director of the "El-yurt umidi" fund
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, PhD, Senior Lecturer at Tashkent University of Architecture and Construction
Judy Smetana CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA
Chrissy Lewis CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA
Ali Konak DSc, Prof., Associate Professor of Karabuk University, Turkey
Glazova Marina Viktorovna, CSc, economist at LUKOIL-Energoservis Company, Moscow.
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, associate professor of TSUE
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, doctoral student at Ankara University, Turkey
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, independent researcher of TSUE

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
G'afurov Doniyor Orifovich, p.f.f.d., (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokururaturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Benchmarking asosida oliv ta'lif muassasalarining raqobatbardoshlik xususiyatini oshirish	16
Qo'ng'irotboy Avezimbetovich Sharipov, Zaynudinova Umida Djalolovna	
Mehnat resurslarini samarali boshqarish orqali ish bilan bandlikni ta'minlash	20
Shakarov Zafar Gafforovich	
Transformatsiya chelovecheskogo kapitala v usloviyah cifrovizatsii i vnedreniya iskusstvennogo intellekta v bankovskuyu ekosistemu	24
C.C. Ismailov	
"Kreativ iqtisodiyot" va "kreativ industriya": mohiyati, nazariy jihatlarining tahlili	32
Dusmuxamedov Oybek Suratbekovich	
Muammoli kreditlar va ularni bartaraf etish yo'llari.....	37
Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	
Don mahsulotlari tarmog'ida mavjud kamchiliklar va ularning yechimlari	41
Sh.B. Donayev	
Eksportni rivojlantirish iqtisodiy o'sishning asosiy omillaridan biridir.....	45
Xursandov Komiljon Maxmatkulovich	
Yirik soliq to'lovchilar bo'yicha soliq ma'muriyatichilagini tashkil etish	49
Idrisov Alisher Otajonovich	
Institutsional investorlar faoliyatini tashkil etishning konseptual jihatlari.....	53
Sultanov Maximud Axmedovich	
Poverty in developing countries: new problems and solutions.....	57
Amirdjanova Sitora Sunnat kizi	
Faktory, vliyayushchie na uspeshnoe funktsionirovaniye skandinavskoy modeli razvitiya ekonomiki	61
Bohidova Mehri Xasanovna	
Analiz zarubежnogo opyta metodologii otsenki finansovogo potentsiala razvitykh stran	69
Buranova Lola Vahobovna	
Mamlakatimizda islom moliyaviy xizmatlarini joriy etishning zarurligi	78
Babamatov Tolib Xakimovich	
Davlat-xususiy sheriklik loyihalarinining tashkiliy-huquqiy mexanizmlari	83
S.A.Karabayev	
O'zbekiston tijorat banklarida valyuta operatsiyalarini amalga oshirish yo'llari	90
Yusupov Aziz Shuxratovich	
Sanoatda raqamli transformatsiyaning shakllanishi va rivojlanishi	95
Gulbayeva Feruza Islamovna	
Oliv ta'lif muassasalarining mamlakat iqtisodiy rivojlanishiga ta'siri.....	102
Sherov Alisher Bakberganovich	
Maxsus kiyimlar tikishda foydalilanigan gazlamalar tahlili	107
Sayidova Maftuna Hamroqul qizi	
O'zbekistonda elektron bank xizmatlarini o'zgartirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish	111
Umarova Malika Baxtiyarovna	
Otsenka vliyaniya nalogovoy sistemy na finansovoe sostoyaniye organizacij	116
Umida Yoldasheva	
Teoreticheskoe obosnovanie internet-marketinga v sozialnyx setyax.....	120
Aripkhodjaev Saidamir Fuzuliddinovich	

Sport tashkilotining marketing strategiyasini ishlab chiqish.....	127
Ismoilov Sherzod Dilshodovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishda klaster tizimini joriy qilish jarayonlari.....	132
Ziyadullayev G'ayrat Umidulla o'g'li	
Hududlar soliq salohiyatini oshirishda soliq risklarini boshqarishning zamonaviy tendensiyalari	138
Sharipov Narzullo G'ułomovich	
O'zbekistonning xalqaro bozordagi faoliyatini kengaytirishda marketing strategiyalaridan foydalanish samaradorligi.....	144
Shadieva Madina Djaloliddin qizi	
Xususiy tadbirkorlik va kichik biznes subyektlarining rivojlanish tendensiyalari.....	148
Jumanazarova Z.K.	
Xalqaro savdoning O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'siri	154
Rashidov Bekzod Ulug'bek o'g'li, Isayev Laziz Baxtiyorovich	
Oliyohlarni optimallashtirishda sinergiya samarasiga erishish yo'llari	158
Adizov Sanjar Rashidovich	
Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida bank tizimining barqarorligini ta'minlash asosida aholi kambag'allik darajasini qisqartirish	165
Xoliyorov Murod Qahramon o'g'li, Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi	
Konceptual'naya osnova marketinga v sozial'nykh setyakh v turizme.....	174
Kasimova Zilola Gulamiddinovna	
O'zbekistonda don mahsulotlari klasterlarida ishlab chiqarish va xo'jalik faoliyatini rivojlantrish	182
Alimov G'ayratjon Abduraxmon o'g'li	
Aktual'nye problemy i puti resheniya privatizatsii gosudarstvennogo imushchествa v uzbekistane	186
Shahzod Saidullaev	
Ttijorat bank daromadlaridagi risklarni baholash va boshqarishni takomillashtirish	192
Ahmedov Komron Muhammadiyevich	
Sanoat korxonalarini iqtisodiy salohiyatini oshirishga ta'sir etuvchi omillar tahlili	196
Quyjanov Xurshid Abdullayevich	
Tashkilotning moliyaviy natijalarini hisobga olishda auditni takomillashtirish masalalari	200
Bakayev Xurshid Maxmudovich	
Yirik soliq to'lovchilar bo'yicha hududlararo davlat soliq inspeksiyasi o'rni va ahamiyati.....	206
Normurzayev Umid Kholmurzayevich	
Analiz mezhduanal'dnogo opyt'a v sfere teplichnogo ovozhevodstva	214
Nurutdinova Zuxra Alisherovna	
Hududda turizm xizmatlarini rivojlantirishda xorijiy mamlakatlar tajribalarining mohiyati	220
Madaminova Sanobar Askarovna	
Hududning iqtisodiy o'sishini "yashil" iqtisodiyot asosida shakkllantirishning nazariy asoslari	226
Shomirzayev Abdug''affor Abdujabbor o'g'li	
Davlat tibbiy sug'urta jamg'armasi faoliyati tahlili.....	230
Umurzakova Motabarxon Nodir qizi	
Qurilish materiallarini ishlab chiqarish korxonalarning boshqarish tizimini takomillashtirish.....	234
Uzakova Umida Ruziyevna	
O'zbekistonda turistik majmualarni boshqarishning zamonaviy konsepsiylari va yondashuvlarining metodologik jihatlari.....	241
Xomidov Qaxxorali Qurbonali o'g'li	
Aktiv va reaktiv quvvatlari tushunchasi va ularni soliqqa tortishdag'i mavjud muammolar	247
Boykabilov Bahodir Mustafayevich	

Kichik sanoat zonalari korxona va mahsulotlar raqobatbardoshligini baholashga uslubiy yondashuv.....	251
Ozoda Batirovna Sakiyeva	
Investitsion jozibadorlikni baholashning uslubiy jihatlari.....	255
N.N.Zikrillayev	
Hududlarda turizm tarmoqlari infratuzilmasi va uni rivojlantirishni boshqarishning metodologik jihatlari	263
Saidova Dilfuza Abdufattohovna	
The connection of legal protection of geographical indications and state's economic growth	268
Almosova Shahnoza Sobirovna	
Kichik biznesning integratsiyalashuv mexanizmlarini shakllantirish	273
Israilov Rustam Ibragimovich	
Aksiyadorlik jamiyatlarida biznes jarayonlarni samarali boshqarishning nazariy asoslari va o'ziga xos xususiyatlari	277
D.D. Suvanova	
Оптимизация маркетинговой деятельности вузов узбекистана для привлечения абитуриентов	283
Шамшиева Наргизахон Носирхужа кизи	
Davlat budgetidan aholini uy-joy bilan ta'minlashning o'ziga xos xususiyatlari	290
Xannarov Komiljon Karimovich	
Tijorat banklarida transformatsiyalashuv jarayonlarining tahlili	296
Yoqubov Murodjon Valibekovich	
Роль инновационных инфраструктур в обеспечении конкурентоспособности промышленных предприятий.....	302
Каримов Хожакбар Махамаджон угли	
O'zbekiston qishloq xo'jaligida OsiyoCHA ishlab chiqarish usuliga asos solinishi.....	306
Abdulla Abduqodirov	
Kichik biznes korxonalarasi ishlab chiqarishida innovatsion jarayonlarni tadqiq qilish yo'llari.....	312
Nasrullayev Feruz Furqatovich	
Ijtimoiy-iqtisodiy adolat – barqaror rivojlanish kafolati	318
Alimov Nasimjon Hoshimovich	
"Istiqlol" memhonxonasi reklama faoliyati tahlili	322
Musayeva Shoira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilhomovna	
To'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda asosiy belgilovchi omillar.....	328
Xaydarov Xurshidbek Latipjonovich	
Enhancing Industrial Efficiency through Integrative Sustainability Approaches.....	334
Kholmukhamedova Feruza	
Современные способы получения нефтяных битумов	338
Юлдашев Норбек Худайназарович, Махмудов Мухтор Жамалович, Комолов Руслан Илхомбекович	
O'zbekistonda agrobiznes orqali hududlarni rivojlanirish masalalari.....	342
Islomov Jamshed Davronovich	
Zarubежный опыт трансформации железнодорожной транспортной системы	347
Саримсакова Малоҳат Ҳикматуллаевна	
Sog'liqni saqlash sohasida davlat xususiy sherikligini tashkil etishning mintaqaviy xususiyatlari.....	351
Qurbanov Jumanazar Omonovich	
Savdo korxonalarida buxgalteriya hisobini tashkil etish hamda hisob siyosatini shakllantirish	354
Uzakov Utkir Abdusattarovich	
Sanoatda raqamlı transformatsiyaning shakllanishi va rivojlanishi	357
Gulbayeva Feruza Islamovna	

Ta'lim muassasalarida namunaviy shtat, jadvallarni tuzish tartiblarini takomillashtirish	364
Ortiqov Xamroql Abdumajidovich, Boliyev Bahromjon Rustam o'g'li	
Mamlakatimizda turizm sohasini istiqbolda rivojlantirishga ta'sir etuvchi ekzogen omillar tahlili	369
Yuldasheva Dilnoza Ulug'bekovna	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklarining masofaviy va boshqa xizmatlar bozorida raqobatni rivojlantirish masalalari.....	378
Ortiqov Oybek Abdullayevich	
Transport infratuzilmasining xususiyatlari.....	390
Shodmonbekova Nodira Kamoljon qizi	
Asosiy vositalarni xalqaro standartlar asosida hisobga olish tartibi	394
Shermamatov Sirojiddin Xaydarovich	
Logistika jarayonlarida raqamli yechimlar.....	399
Yarashova Vasila Kamalovna, Allabergenov Sherzod Maksudbayevich	
To'g'ridan to'g'ri sug'urta qilish operatsiyalari bo'yicha daromadlarning hisobini takomillashtirish	403
Abdusaidov S.J.	
Venchur kapitali: kelib chiqish tarixi va ilg'or horijiy tajribalar.....	409
Do'stov Firuz Ilyomovich	
Анализ статистического исследования рынка паломнического туризма в республике узбекистан	414
Мустаева Шохида Сайдуллаевна	
Структурно-функциональный анализ гастрономического туризма в Республике Узбекистан	420
Салиева Екатерина Сергеевна	
Вопросы привлечения внешнего финансирования металлургических предприятий в Узбекистане	427
Татьяна Будей	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiyalardan foydalanishning afzalliklari	431
Khusanov Nodirbek Djumanazarovich	
Innovatsion g'oyalar va yangi ilmiy ishlalmalar asosida innovatsion mahsulotlar yaratishning boshqaruvi tizimi samaradorligini oshirish yo'llari.....	437
Daliyev Xusan Xojakbarovich	
Macroeconomic factors in the development of the banking performance	442
Mamadiyorova Madina Nuriddin kizi, Dr.Susanti Kurniawati, X.S.Umarov	
Mamlakatimizda oziq-ovqat sanoatini rivojlanish holati va uning dolzarbligi	449
Turg'unov Muxriddin Mo'ydinjon o'g'li	
Ecological sustainability and trade: economic and environmental implications of Uzbekistan's accession to the WTO	453
Mironshohk Sattarov, Denny Andriana, Sirojiddin Yangiboyev	
Hududiy turizm rivojlanishining iqtisodiy samaradorligini oshirishni o'ziga xos tendensiyalari.....	458
Dustmurodov Orifjon Ismatilloyevich	
Jismoni shaxslar daromadlarini soliqqa tortishning ilmiy – nazariy asoslari	468
Davletov Po'lat Torabayevich	
Ekoshahar tashkil etishda "yashil" belbog' hamda "yashil" makonning o'rni	476
Karimova Muqaddas Zabixullayevna	
Необходимость изучения механизма управления социально-трудовыми отношениями при переходе Республики Узбекистан на "зеленую" экономику	479
Раматов Зафарбек Жуманиязович	

Klasterlarning rivojlanish tarixi, ularning o'ziga xos xususiyatlari va raqobatbardoshlikdagi o'rni.....	482
Sherkulov Shohruh Erkin o'g'li	
Soliqlarni raqamlashtirish: QQS ning muammo va istiqbollari	486
Abdulxayeva Shahnoza Muxammadiyevna	
Dehqon va tomorqa xo'jaliklarida sug'oriladigan yerlarning unumdorligini oshirish yo'llari.....	492
Xo'jageldiev Chorshanbi Pardayevich	
Topical issues of analytical support for financial resources management of business entities in modern conditions	498
Jiyanova Nargiza Esanboyevna	
Исследование цифровой валюты центрального банка как новой формы денег	506
Якубова Шамшинур Шухратовна	
Структуризация прибыли предприятия, факторы формирования и выявление резервов её повышения.....	513
Гафурова Азизахон Фатиховна	
Xorijiy mamlakatlarda oilaviy migratsiya masalalari.....	517
Kadirova Zulayho Abduhalimovna, Gaziyeva Sulxiya Saidmashrafovna	
Ta'lilda innovation tadbirkorlikning tarixiy rivojlanishini asosiy bosqichlari.....	522
Madaminova Xusnidaxon Shuxratovna	
Integratsiya jarayonida bog'dorchilikda klasterlarni barpo qilishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlar va tarkibiy o'zgarishlarga ta'siri.....	526
Ergashov Ulug'bek Zoxidjonovich	
Banklarning moliiyaviy xavfsizligi va uning iqtisodiy xavfsizlikka ta'siri.....	532
Mamatov Mamajan Axmадjonovich	
Qishloq xo'jaligida pillachilik biznesini rivojlantirish istiqbollarini belgilash jarayonini ekonometrik modellashtirish.....	535
Turgunov Odilbek Maripovich	
Zamonaviy pul-kredit siyosatining iqtisodiy o'sishni ta'minlashdagi rolini baholash	542
Mamanazarov Abdusamat Abdusaitovich	
The unique characteristics of governance systems in various countries: a comparative analysis.....	549
Bozorboev Otamurod Nurmuxammat ugli, Denny Andriana, Usmanov Bunyod	
GREEN ECONOMY AND GREEN CHEMISTRY: principles, priorities, advantages and it's impact to the future.....	553
Fozilova Firangiza Komilovna, Zokirova Ferangiz Zafarovna	
Kichik biznesda yoshlar tadbirkorligini shakllantirish va rivojlantirishning mohiyati va ahamiyati	557
Karimova Mavjudha Boxodirovna	
Tijorat banklari raqobatbardoshligini oshirishda xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari	562
Zaynudinov Bunyodjon Odiljon o'g'li	
Temir yo'l transportida yuk tashish samaradorligining iqtisodiy negizi tushunchasi va xususiyati	568
Shukurova Sultana Saidsultanovna	
Tashqi savdo va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi o'zaro aloqalarining hozirgi holati va tendensiyasi.....	572
Hayitova Nigora Ilxomovna	
Mamlakat tashqi qarzini boshqarishning samarali yo'llari	576
Choriyev Fazliddin Ishkuvatovich	
A comparative analysis of investment risk management in the non-profit sector	583
Rakhimov Shoxrux Abduqaxxon O'g'li, Muhamad Arief Ramdhany	
Роль налога на доходы физических лиц в формировании бюджета узбекистана.....	587
Наврузова Фароратхон	

Принцип работы электронных денег в форме электронных кошельков в банковском секторе	592
Ширинова Шохсанам Собир кизи	
Дальнейшее повышение эффективности деятельности постов удаленного электронного декларирования путем преобразования их структуры и алгоритма взаимодействия	598
Вахидова Феруза Алимовна	
Ishbilarmonlik muhitining mohiyati hamda uni baholashning zamonaviy usullari tahlili.....	603
Majidov Faxriddin Abdurazzok o'g'li	
Davlat moliyaviy siyosatining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati	609
Jabborova Dilafruz Sodiq qizi	
Mamlakat iqtisodiyoti rivojlanishida kichik biznes subyektlari faoliyatining ahamiyati	614
Ismoilov Narimonjon No'monjon o'g'li	
Tijorat banklari tomonidan biznes loyihalarni moliyaviy qo'llab-quvvatlashning o'ziga xos xususiyatlari.....	619
Asrorov Azizbek Isomiddin o'g'li	
Telekommunikatsiya sanoatining rivojlanish tendensiyalari.....	625
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
O'zbekistonda xizmatlar sohasi va uning amaldagi holati tahlili.....	631
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
Makroiqtisodiy ko'rsatkichlarning atrof-muhitni yaxshilash va iqlim o'zgarishlariga qarshi kurashish munosabatlari tahlili.....	637
Raximova Mohinur Dilshod qizi	
OTMlarning ta'lif faoliyatini boshqarish jarayonida qo'llaniladigan innovatsion shakl va metodlar	645
Esanova Shohida Utkirovna	
Investitsiya loyihalari samaradorligini baholashda moliyaviy modellashtirishning muhim jihatlari.....	651
Rabimkulov Sherzod Murtozayevich, Zokirova Feruza Farxod qizi	
Internal factors influencing the competitiveness of the textile industry.....	657
Ikramova Nodira Burkhon kizi	
Mamlakatimiz tijorat banklari aktivlari samaradorligini baholash dolzarbli.....	662
Xolmuradov Musurmon Avlaqulovich, Baltabaev Maximud Tosho'latovich	
Xalqaro bozordagi eng katta birlashish va sotib olish (m&a) opertsiyalari bo'yicha tahlili.....	667
Ahamdjonov Abdulloh Ahadjon o'g'li	
The impact of markets for innovative banking products on the economy.....	675
Abdurakhimova Dilora Karimovna	
Increasing the effectiveness of using marketing tools in public transport.....	686
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, G'iyosidinov Boburbek Baxtiyor o'g'li, Wang Cheng	
E-commerce strategies for global market expansion.....	694
Allanazarova Dilnoza, Gulnora Abdurakhmanova, Vanessa Gaffar	
Chinese commercial banks experience in asset diversification.....	704
Uktamova Nozima Narzulla kizi	
Issues of greening the economy in ensuring sustainable economic growth.....	708
Nurmetova Muyassar Jumanazarovna	
"Риск-ориентированный надзор в банковском секторе узбекистана: актуальные практики и вызовы"	712
Суюнов Жасур Бозорович	
Рейтинг устойчивости субъектов предпринимательства: некоторые теоретические и практические аспекты	715
Исройлов Баходир Ибрагимович, Ibragimov Boburshoh Boxodir ugli	

Tijorat banklarida kredit riskini boshqarish amaliyotini takomillashtirish yo'llari.....	718
Raxmanov Ixom Xurramovich	
O'zbekistonda moliyaviy razvedka xizmati faoliyatini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	725
Abdug'aniyev Uchqun Habibulla o'g'li, G'aniyev Samariddin Murodullo o'g'li	
Передовые методы сбора данных для точных маркетинговых исследований	730
Бекназова Комилахон Миркамол кизи	
Budget tashkilotlarida ichki auditni tashkil etish va uning uslubiyotini takomillashtirish.....	733
Alimardonov Muxammadi Ibragimovich, Djalilova Malika Shuxratovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalangan holda logistikaning nazariy va uslubiy asoslari.....	740
Mirzanova Nozima Maratovna	
Tijorat banklarining transformatsiyalash jarayonlarini masofaviy bank xizmat turlari orqali rivojlantirish	744
Farmanova O'g'iloy Aliqul qizi	
Budget daromadlarini shakllantirishning xorij tajribasi	748
Saipnazarov Shaylavbek Aktamovich	
Ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar – o'zbekistonni yanada rivojlantirish strategiyasining tarbiyaviy omili.....	753
Gulxayo Samandarovna Abdukarim qizi	
Potential of vineyard tourism in Cappadocia region.....	761
Xashimova Shaxnoza Shuxrat qizi	
Aloqa xizmatlarini ko'rsatishning bugungi muammo va yechimlari.....	767
Shirinova Gulnoza Xudoyor qizi	
Mamlakatlarga xos xatarlarni baholash metodologiyalari tahlili	771
Bahriiddinov Viqorjon Akbar o'g'li	
Tijorat banklarida faktoring operatsiyalariga ta'sir qiluvchi omillarning empirik tahlili	779
Usmonov Farrux Farkodovich	
A Comprehensive Analysis between Entrepreneurship and Unemployment in Uzbekistan	787
Shomurodov Tokhir Boymurod ugli, Rakhmonov Bekzod Sharibjon ugli, Kuzyeva Gulnoza Rashidovna	
English language competency as a catalyst for promoting sustainable development education in economics programs	792
Askarova Feruza Abdullaevna	
O'zbekiston misolida inson kapitali va tadqiqotlar boshqaruvini tadqiq qilish.....	798
Abdullayev Baxodir	
The role of insurance enterprises in securing global maritime trade.....	804
Sohibjamol Abirkulova	
Fond bozori orqali investitsiya faoliyatini moliyalashtirish yo'llari.....	809
Haydarov O'rال Axmadovich	
Bozor bahosi usullari asosida loyiha tannarxining bir qismi sifatida mehnat xarajatlarini hisoblashning iqtisodiy modeli.....	815
Suvonov Bekniyoz Baxtiyor o'g'li	
Анализ теоретического основы государственного внутреннего финансового аудита Республики Узбекистан.....	821
А.Нурниязов, Б. И. Исроилов	
O'zbekistonda kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishda infratuzilmaning ahamiyati	829
Raxmonov Bekzod Sharibjon o'g'li, Shomurodov Tohir Boymurod o'g'li, Botirova Hulkar Olimjonovna	
Innovatsion biznesni rivojlantirishning nazariy jihatlari.....	836
M.E.Ostanova	
O'zbekiston respublikasi davlat budjeti daromadlarini o'rta muddatli prognozlash.....	841
Fayzullayev Doston Mahmud o'g'li	

CONTENTS

Conceptual Foundations of Applying Public-Private Partnership Mechanisms in the Tourism Sector	847
Saidov Utkir Uralboyevich	
Tijorat banklarining likvidligini ta'minlashda xorij tajribasi.....	852
Sattorova Nasiba G'anjon qizi	
Sanoat tarmog'ini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishini statistik baholash.....	856
To'rayeva Zilola Turg'unovna	
Tadbirkorlik faoliyatida mijozlar bilan barqaror aloqalarni o'rnatishda CRM strategiyalarining roli.....	860
Xalilova Nafisa Komilovna	
Ways to improve the efficiency of banking services in our country	863
Muminova Masuda Bakhtiyorovna	
Agrar sohada investitsion loyihalarni tutgan o'rni va o'ziga xos jihatlari.....	867
Utanov Bunyod Kuvandikovich	

AGRAR SOHADA INVESTITSION LOYIHALARNI TUTGAN O'RNI VA O'ZIGA XOS JIHATLARI

Utanov Bunyod Kuvandikovich

Toshkent Davlat iqtisodiyot universiteti professori, PhD

Annotatsiya: Maqolada agrar sohani rivojlantirishda investitsion loyihalarning o'rni, ahamiyati nazariy jihatdan bayon qilingan bo'lib, unda investitsion loyihalarning ta'rifi va turlari keltirilib, bugungi kunda sohaga ajratilayotgan loyiha qiymatlarining tuzilmasi tahlil qilingan hamda xulosalar berilgan.

Kalit so'zlar: investitsiya, investitsion loyiha, investitsion loyiha qiymati, investitsion loyiha turlari, investitsion loyiha davri.

Abstract: The article theoretically presents the role and significance of investment projects in the development of the agricultural sector, provides definitions and types of investment projects, partially analyzes the structure of project values allocated to the industry today, and presents conclusions and suggestions.

Key words: investment, investment project, cost of investment project, types of investment project, period of investment project.

Аннотация: В статье с теоретической точки зрения представлены роль и значение инвестиционных проектов в развитии аграрного сектора, приведены определения и виды инвестиционных проектов, частично проанализирована структура проектных стоимостей, выделяемых в сектор на сегодняшний день, а также представлены выводы и предложения.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционный проект, стоимость инвестиционного проекта, виды инвестиционных проектов, период инвестиционного проекта.

KIRISH

So'nngi yillarda jahonda kuzatilayotgan beqarorliklar natijasida butun iqtisodiyotda turli noaniqliklar kuzatilmogda. Buning natijasida iqtisodiyotning agrar sektori bilan moliyaviy bozor integratsiyasini yaxshilash uchun obyektiv shart-sharoitlar majmuini yaratishga ehtiyoj oshib bormoqda. Milliy valyutaning xorijiy valyutalarga nisbatan kursining pasayishi oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi mahsulotlari importi narxining keskin oshishiga olib kelishi sababli, agrar sohaga foydali investitsiyalar kiritish uchun sharoitlar yaratish zarurati paydo bo'lmoqda. Mazkur zarurat sharoitida mamlakat agrar sohasini yanada rivojlantirishda investitsion loyihalarning o'rni juda muhim hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Investitsion faoliyatning, jumladan investitsion loyihalarni iqtisodiyotda tutgan o'rni haqida nazariy hamda ular natijasida ilmiy xulosalar taqdim etishda hamda amaliy takliflar ishlab chiqishda G.M.Bekimbetova [2], N.I.Kenjayev[], K.Xomitov[8], N.K.Shaislamova[9], G.Birman[3], S.Shmit[], I.A.Bondin[4], P.L.Vilenskiy[5], V.N.Livis[5], S.A.Smolyak[5], A.Damodaran[6], F.M.Topsaxalova[10] kabi mahalliy va xorijiy olimlar katta hissa qo'shganlar.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolada agrar sohani rivojlantirishda investitsion loyihalar o'mining nazariy-ilmiy asoslarini sharhlash, statistik kuzatish, statistik guruhash, jadval va grafiklar, statistik ko'satkichlar, statistik taqqoslash, induksiya va deduksiya, ilmiy abstraksiyalash kabi usullardan foydalilanilgan.

NATIJA VA MUHOKAMA

Investitsion loyihalar tushunchasidan oldin investistiya nima ekanligi haqida qisqacha aytib o'tsak. Investitsiyalar amaldagi qonunchilikka ko'ra – investor tomonidan foya olish maqsadida ijtimoiy soha, tadbirkorlik, ilmiy va boshqa faoliyat turlari obyektlariga tavakkalchiliklar asosida kiritiladigan moddiy va nomoddiy boyliklar hamda ularga bo'lgan huquqlar, shu jumladan intellektual mulk obyektlariga bo'lgan huquqlar, shuningdek reinvestitsiyalar bo'lib, ular quydagilarni o'z ichiga olishi mumkin¹:

- mablag'larni, shu jumladan pul mablag'larini (shu jumladan chet el valyutasini), maqsadli bank omonatlarini, paylarni, ulushlarni, aksiyalarni, obligatsiyalarni, veksellar va boshqa qimmatli qog'ozlarni;
- ko'char va ko'chmas mol-mulkni (binolar, inshootlar, uskunalar, mashinalar va boshqa moddiy qimmatliklarni).

investitsiya loyihasi - iqtisodiy, ijtimoiy va boshqa foya olish uchun investitsiyalarini amalga oshirishga yoxud jalb etishga qaratilgan, o'zaro bog'liq bo'lgan tadbirlar majmui hisoblanadi².

Investitsion loyihalar barcha tarmoqlar va sohalar bo'yicha shakllantirilgani kabi agrar sohada ham muhim o'ringa ega bo'ladi. Qishloq xo'jaligi vazirligi ma'lumotlariga ko'ra 2024-yilda jami loyihalar soni 2071 tani, loyiha qiymati esa 22618117 mln.so'm bo'lishi rejalashtirilgan bo'lib, joriy yilning 1-iyul holatiga amalda loyihalar soni 548 tani va uning qiymati 3507584 mln. so'mni tashkil qilgan³.

Odatda bu kabi loyiha soni hamda loyihaning umumiyligi qimatining mutloq miqdoriga qarab uning intensivligini bilish murakkab hisoblanadi. Buning uchun investitsiya loyihalarini baholash va saralashdan ilmiy-amaliy maqsadlarda foydalanish investitsiya loyihasining iqtisodiy jihatdan maqsadga muvofiqligi, investitsiyalarining davriyligi va hajmini asoslash, xususan, investitsiyalarini amalga oshirish va ulardan to'g'ri foydalanish uchun amaliy yondoshuvlarning tavfsifi sifatida qabul qilish muhim omil bo'lib hisoblanadi. Umumiy qilib aytganda, bu shunday hujjat to'plami bo'lib, unda nima uchun ayni loyiha kerakligi, u qanday maqsadlarni o'zida aks ettirishi, qanday vazifalarni hal qilishi, qancha mablag' sarflash kerakligi va nima uchun aynan shu miqdor ekanligi, bu mablag'lar qanday ishlatalishi, nima amalga oshirilishi, qayerda amalga oshirilishi, bu yaqin atrofdagi hududlar va tegishli sanoat tarmoqlariga qanday ta'sir qilishi, qanday natijalar olinishi, loyihadan kim foya ko'rishini o'zida aks ettiradi. Buning natijasida investitsion loyihalar bir-biridan keskin farqlanadi. Shunday qilib, belgilangan maqsadlar va hal qilinadigan vazifalariga ko'ra, investitsiya loyihalari quydagi turlarga bo'linadi(1-rasm).

1-rasm. Investitsion loyihalar turlari⁴.

1 O'RQ-598-coh 25.12.2019. Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida (lex.uz)

2 O'sha manba

3 <https://www.agro.uz/iqtisodiy-ko-rsatkichlar/#1672920414978-99b46d5d-5f80>

4 Davlat mablag'lari ishtirokidagi investitsiya loyihalarini baholash bo'yicha qo'llanmasi asosida muallif ishlansasi

Investitsion loyihalar ishlab chiqarish turida, loyihalardan foyda olish maqsadida modernizatsiya qilish, yangi ishlab chiqarish quvvatlarini qurish yoki mavjud ishlab chiqarishni kengaytirishga yo'naltiriladi va buni nafaqat agrar sohaga, balki, har qanday sohada amalga oshirish mumkin.

Loyihalarning ilmiy va texnik turi esa, materiallar, mashinalar, uskunalar, texnologiyalar va jarayonlarni ishlab chiqish va keyinchalik amaliyatda qo'llash uchun mo'ljallangan investitsiyalardir. Odatda ular uzoq muddatli va uzlukli ko'rishishda amalga oshiriladi va natijalari keyinchalik ishlab chiqarish loyihalarida qo'llaniladi. Bu kabi loyihalar qishloq xo'jaligida muhim sanaladi.

Investitsion loyihalarning tijorat turida loyihalar ko'char va ko'chmas mulkni yuqori qiymat bilan sotib olish va qayta sotishni maqsad qiladi. Ushbu turdag'i loyihalar kamdan-kam hollarda davlat investitsiyalari hisobidan moliyalashtiriladi. Shunga qaramasdan mazkur turdag'i loyihalar, ular davlat byudjeti mablag'lari hisobidan emas, balki davlat maqsadli jamg'armalari hamda boshqa turdag'i tijorat tuzilmalarining mablag'lari hisobidan moliyalashtiriladi. Bugungi kunda agrar sohadagi bu kabi loyihalarga xususiy hamda xalqaro tashkilotlar tomonidan investitsiya kiritilmoqda.

Moliaviy investitsiya loyihalari birjada keyinchalik yuqori qiymatda sotish maqsadida o'z portfelini shakllantirish uchun qimmatli qog'ozlarni sotib olish bilan bog'liq holatda shakllantiriladi. Bu loyiha turi tijorat loyihalari kabi, faqat taraqqiyot fondlari amaliyotida uchraydi.

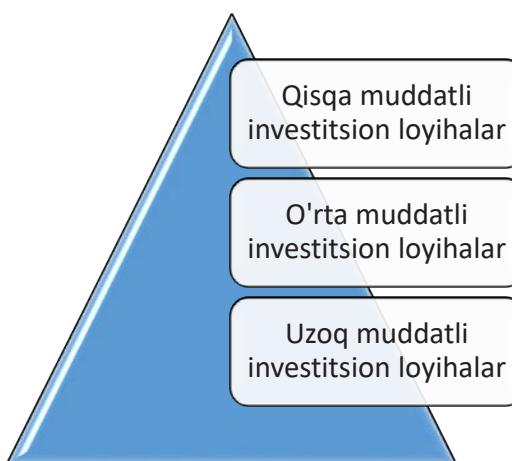
Investitsion loyihalarning ekologik turida atrof-muhitni muhofaza qilish bilan bog'liq investitsiya loyihalari kiritiladi. Odatda bu kabi loyihalar uzoq muddatli xususiyatga ega bo'lib, yashillikni ko'paytirish, tabiatni asrash kabi muhim tadbirdilarga qaratilgan bo'ladi.

Investitsion loyihalarning ijtimoiy turididan ko'zlangan asosiy maqsad, tijoriy daromadlar emas, balki ta'lim, sport, sog'liqni saqlash, madaniyat va shunga o'xshash boshqa sohalarda ahvolni yaxshilash hamda aholining turmush darajasini oshirish hisoblanadi. Yuqoridaq loyiha turlarning har biri o'z strategiyasi va baholash yondashuvlarini belgilaydigan xususiyatlarga ega bo'lib, agrar sohani rivojlantirish va kelajakda istiqbolini belgilashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Agrar sohada investitsiya loyihalarini investitsiya maqsadlari bo'yicha quyidagi guruhlarga ajratish mumkin:

- muayyan mahsulot turini ishlab chiqarish hajmini oshirish;
- mahsulot turini kengaytirish;
- mahsulot sifatini yaxshilash;
- kerakli mahsulotlarni ishlab chiqarish xarajatlarini optimallashtirish;
- ijtimoiy yo'nalish.

Yuqoridaq maqsadlardan kelib chiqib sohada iqlim va yer maydonini hisobga olib mahsulotlar yetishtirish hajmini oshirishga, mahsulot turlarini ko'paytirish va bozorga sifatli mahsulotlar chiqarishga va ularning tan-narxini pasaytirishga xizmat qiladigan loyihalar saralanadi.

Jahonda investitsion loyihalarning yo'nalishi hamda ularni amalga oshirish muddatlari bo'yicha farqlanadi va bu loyihalar odatda uch turga bo'linadi (2-rasm).

2-rasm. Investitsion loyihalarning davriyligi bo'yicha turlari.

Qisqa muddatli investitsion loyihalar o'z ichiga bir yilgacha bo'lgan davrni qamrab olib, agrar sohada bu kabi loyihalarni amalga oshirishda asosan mavsumiylikdan kelib chiqadigan holatlarda hamda operativ xulosalar taqdim etish sharoitida beriladi.

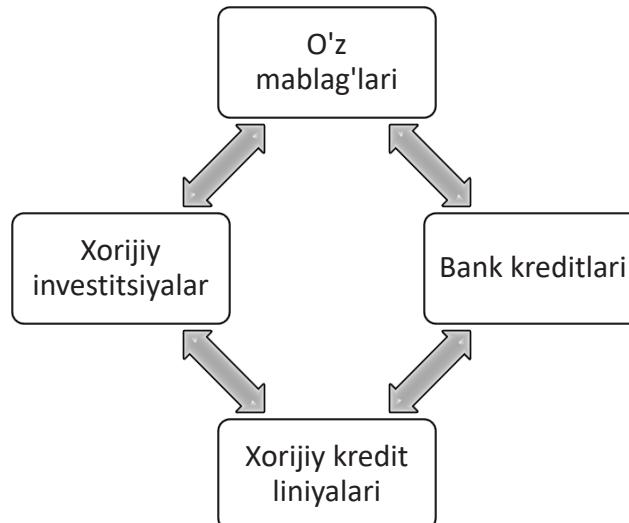
Investitsion loyihalarning o'rta muddatli turi odatda bir yildan uch yilgacha vaqtga mo'ljallangan bo'lib, agrar sohada bu davrda anchagina salmoqli loyihalarni bajarish mumkin bo'ladi.

Investitsion loyihalarning uzoq muddatli turi uch yildan ko'p bo'lgan vaqtida amalga oshirilib, mazkur davr davomida agrar sohaga yo'naltirilgan ekologik loyihalarni moliyalashtirish imkoniyatlari yanada yaxshilanadi.

Bundan tashqari investitsion loyihalarning qiymati ham muhim hisoblanib, u o'z navbatida loyiha davriga ham to'liq bog'langan bo'ladi. Ko'pgina hollarda amalga oshirish muddati loyihaning qiymati bilan bog'liqligidan kelib chiqib qisqa muddatli loyihalar kam byudjetli hisoblanadi, biroq bu har doim ham kichik byudjetli loyihalarning amalga oshrilish muddati qisqa bo'ladi degani emas va aksincha ham bo'lishi mumkin. Odadta investitsiyalar hajmi bo'yicha yirik, o'rta, kichik va mikro hamda mezo loyihalarga ajratilib, ular maqsadidan, soha hamda tarmoq xususiyatidan kelib chiqib moliyalashtiriladi.

Agrar sohada investitsion loyihalarni moliyalashtirish manbalari bir necha turlarga bo'linadi (3-rasm).

3-rasm. Agrar sohada investitsion loyihalarni moliyalashtirish manbalari.

Sohadagi investitsion loyihalarni moliyalashtirish manbalaridan kelib chiqib loyihalarning amal qilish muddati, davri, loyiha turi va undan kutilayotgan natijalar tahlil qilinib, agrar sohani rivojlantirish imkoniyatlari o'r ganiladi. O'r ganish jarayonida O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi vazirligi ma'lumotlari asosida so'nggi besh yillikda agrar sohada bajarilgan loyihalar soni, mazkur loyihalarning qiymati hamda ularni moliyalashtirish manbalari bo'yicha qisqa statistik tahlilni amalga oshiramiz(1-jadval).

1-jadval. Qishloq xo'jaligi sohasida amalga oshirilgan hududiy investitsiya loyihalari⁵.

Yillar	Loyihalar soni, sonda	Loyiha qiymati, foizda	Moliyalashtirish manbalari, foizda			
			O'z mablag'lari	Bank kreditlari	Xorijiy kredit liniyalari	Xorijiy investitsiyalar
2019	1954	100	38,0	17,8	25,9	18,4
2020	3901	100	33,7	24,9	28,7	12,7
2021	3525	100	47,1	21,4	29,8	1,7
2022	2351	100	57,0	21,6	15,2	6,2
2023	3303	100	70,6	18,1	8,5	2,8

Yuqorida jadval ma'lumotlari bo'yicha shuni aytish mumkin-ki, agrar sohada loyihlar soni mazkur davrlarda turlicha bo'lgan. 2020-yilda jahonda ro'y bergan pandemiyaga qaramasdan eng ko'p loyihalar aynan shu yil hissasiga to'g'ri kelgan. Moliyalashtirish manbalariga e'tiborimizni qaratadigan bo'lsak, 2019–2020-yillarda o'z mablag'lari hisobidan sohadagi investitsiyaviy loyihalarni moliyalashtirish kam bo'lgan bo'lsa, 2023-yilga kelib jami loyihaning 70,6 foizi o'z mablag'lari hisobidan moliyalashtirilgan. Bundan tashqari bank kreditlari 2023-yilga kelib kamaygan bo'lsa, xorijiy kredit yillarda kamayganBu yerda xususiy tadbirkorlar tomonidan yoki manfaatli intitutsiional birliklar tomonidan agrar sohaga yo'naltirilganlar ko'payotganligini ijobji deb qaraydigan bo'lsak, o'z navbatida mazkur davrga kelib xorijiy investitsiyalarning keskin kamayib ketishini salbiy holat deb qarash ham mumkin bo'ladi.

5 O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi vazirligi ma'lumotlari asosida muallif hisoblamasi

XULOSA VA TAKLILFAR

Investitsion loyihalar nafaqat agrar sohani, balki butun iqtisodiyotni rivojlantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Agrar sohani yanada rivojlantirish uchun investitsion loyihlarning o'ziga xos jihatlari mavjud. Masalan, sohaga ko'proq uzoq muddatli loyihlarni jalb qilish kerak bo'ladi. Chunki, soha yuqori riskka asoslangan bo'lib, qisqa muddatli loyihlar orqali ko'zlangan maqsadga erisha olmaslik mumkin. Moliyalashtirish bo'yicha esa ko'proq xorijiy investitsiyalarni hamda tadbirkorlarning o'z mablag'alrini jal qilaverish maqsadga muvofiq bo'ladi.

Umuman olganda, agrar sohani yanada rivojlantirish uchun soha va tarmoqlarga investistison loyihalarni to'g'ri yo'naltirish hamda natijaviylikka asoslangan shaffof monitoringini yurtish uchun quyidagilarni amalga oshirish talab etiladi:

- loyihaning maqsadi va aynan qaysi sohaga doirligi;
- loyihaga kiritilgan investitsiya hajmi;
- loyihaga kiritilgan investitsiya manbalari;
- loyihaning amalga oshirish davri

Foydalilanigan adabiyotlar ro'yxati

1. Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida qonun. O'RQ-598-son 25.12.2019. (lex.uz).
2. Bekimbetova G.M. Koxonalar innovatsion faoliyatini rivojlantirish sharoitida investitsiya loyihalarini baholash samardorligini oshirish. Iqtisodiyot fanlari bo'yicha f.d. (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. – Т.: ТМИ, 2019. – 24 б.
3. Бирман Г., С. Шмит. Капиталовложения: экономический анализ инвестиционных проектов / пер. с англ. под ред. Л. П. Белых. – М.: ЮНИТИ–ДАНА, 2003. – 631 с.
4. Бондин, И. А. Эффективное использование оборотных активов как фактор стабилизации сельскохозяйственного производства / И. А. Бондин // Международный сельскохозяйственный журнал. – 2009. – № 2. – С. 31–32.
5. Виленский П.Л., Лившиц В.Н., Смоляк С.А. Оценка эффективности инвестиционных проектов: Теория и практика: учеб. пособие. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: «Дело», 2008. – 485 с.
6. Дамодаран Асват. Инвестиционная оценка. Инструменты и методы оценки любых активов. – М.: «Альпина Паблишер». 2021. – 1320 с.
7. Кенжакев Н.И. Инвестиция лойиҳаларини комплекс экспертиза қилишни тақомиллаштириш масалалари. и.ф.н. илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертатсия автoreферати. – Т.: ТМИ, 2011. – 22 б.
8. Khomitov K. Factors of increasing investment attractiveness in agriculture. / Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems. Volume 12, Issue 7 Special Issue, 2020, Pages 18-24.
9. N.K.Shaislamova. Инвестиция лойиҳаларига таъсир қилиувчи рискларни баҳолаш ва уларни пасайтириш йўллари. Иқтисодиёт фанлари бўйича ф.д. (PhD) диссертатсияси автoreферати. – Т.: ТМИ, 2022. – 66 б.
10. Топсаҳалова Ф. М. Современное состояние и оценка эффективности использования инвестиционных ресурсов в аграрном секторе. – М. : Издательский дом Академии естествознания, 2009. – 161 с.
11. <https://www.agro.uz/iqtisodiy-ko-rsatkichlar/#1672920414978-99b46d5d-5f80>

Yashil

IQTISODIYOT
va
TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 8

© Materiallar ko'chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №5666955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

